

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
канд. хімічних наук, доц.
_____ Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організаційна поведінка

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва)
спеціальність 073 Менеджмент
(шифр і назва)
освітня програма Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
(шифр і назва)
спеціалізація Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
(шифр і назва)
вид дисципліни за вибором
(обов'язкова / за вибором)
факультет Економічний

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “22” червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Євтушенко Вікторія Анатоліївна кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Кудінова Марина Михайлівна кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Програму схвалено на засіданні кафедри
маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Протокол від «21» червня 2018 року № 12

Завідувач кафедри маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

_____ (Євтушенко В. А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Перший рівень вищої освіти, бакалаври

спеціальності (напрямку) – 073 Менеджмент

спеціалізації – Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – вивчення індивідуально-психологічних характеристик особистості, її мотивації та ставлення до різних складових трудового процесу, вертикальних і горизонтальних комунікацій та між особових стосунків, тенденцій організаційного розвитку та реакцій на зміни, що дасть можливість ідентифікувати, розуміти та прогнозувати людську поведінку в конкретних ситуаціях.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни полягають в тому, щоб студенти оволоділи професійними знаннями і навичками щодо розподілу праці з урахуванням індивідуальних та групових реакцій на структурні зміни, удосконалення середовища, що оточує, розроблення ефективних стратегій розвитку організації та формування політики оптимальної мобілізації людських ресурсів.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2018-й / 2019-й	2018-й / 2019-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
36 год.	80 год.
Індивідуальні завдання	
6 год.	год.

1.6. Заплановані результати навчання:

знати:

- сутність основних понять і категорій організаційної поведінки;
- методики використання базових інструментів управління поведінкою;
- підстави, умови, форми управлінських дій та рішень;
- базові інструменти управління поведінкою людей на індивідуальному, груповому та організаційному рівнях;
- характеристики впливу різних факторів на поведінку людей в організації.

вміти:

- розробляти мотиваційний механізм управлінської діяльності в організації;
- механізм формування функціональної поведінки працівників організації;
- обирати ефективний стиль лідерства; використовувати сучасний інструментарій в управлінні поведінкою людей в організації;
- управляти конфліктами;
- обмін інформацією, знаннями між підрозділами, групами, індивідами в організації; аналізувати досягнення поставлених перед організацією, групами, індивідами економічних та позаекономічних цілей.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ

Тема 1 Концепція організаційної поведінки.

1. Складові, предмет і об'єкт організаційної поведінки.
2. Теорії організаційної поведінки.
3. Моделі організаційної поведінки.

Тема 2-3 Людина в системі організаційної поведінки

1. Структура індивідуального рівня поведінки.
2. Поняття і структура особистості.
3. Характерні риси особистості, пов'язані з її поведінкою в організації.
4. Теорії особистості та закони поведінки індивіда. Теорія інтересів і закон оптимальної поведінки.
5. Психологічна угода і типи адаптації працівників до організаційного оточення.

Тема 4-5 Управління поведінкою індивіда.

1. Соціальні ролі в організації. Детермінанти виконання соціальних ролей. Особистісний потенціал працівника та його вплив на поведінку в організації.
2. «Я»-концепція та її вплив на поведінку людини в організації. Захисна поведінка.
3. Модель Майєрс-Бриггс. Комбінування типів особистості і особливості поведінкових реакцій. Методи визначення типу особистості та моделювання програм індивідуальної поведінки. Психогеометрична концепція особистості.
4. Маніпулятивна поведінка та заходи з її обмеження.
5. Психологічні методи впливу на працівників.

Тема 6-7 Мотивація та винагорода.

1. Модель мотивації. Настанови щодо мотивації працівників в організації.
2. Змістовні теорії мотивації поведінки індивіда.
3. Процесійні теорії мотивації поведінки індивіда.
4. Створення ефективної системи мотивації персоналу.
5. Особливості формування закордонних систем мотивації праці.

РОЗДІЛ 2 УПРАВЛІННЯ ГРУПОВИМИ ПРОЦЕСАМИ

Тема 8-9 Формування групової поведінки

1. Сутність, види та характеристика груп
2. Причини виникнення груп

3. Вплив групи на поведінку індивідів
4. Стадії розвитку групи
5. Підвищення ефективності діяльності колективів працівників
6. Специфіка роботи у командах

Тема 10-11 Управління командою і моделі ефективної командної роботи.

1. Специфіка роботи у командах
2. Етапи процесу створення та організації роботи команди
3. Класифікація команд
4. Основні фактори успіху ефективної командної роботи

РОЗДІЛ 3 УПРАВЛІННЯ ПОВЕДІНКОЮ НА РІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 12 Управління конфліктами і стресами.

1. Природа конфлікту, його складові.
2. Види конфліктів.
3. Причини конфліктів.
4. Дії керівника щодо аналізу конфліктної ситуації.
5. Способи розв'язання конфліктних ситуацій
6. Природа стресів та управління ними в організації
7. Збої у поведінці персоналу

Тема 13-14 Організаційна культура.

1. Сутність поняття, елементи та функції «організаційної культури».
2. Формування організаційної культури.
3. Фактори, що впливають на формування організаційної культури.
4. Типи організаційної культури.
5. Особливості національних культур та їх вплив на культуру організації.
6. Діагностика культури організації
7. Зміни організаційної культури

Тема 15 Управління організаційним розвитком.

1. Поняття організаційного розвитку. Проблеми організаційного розвитку
2. Моделі організаційного розвитку
3. Зміни в організації. Проблеми управління змінами
4. Опір змінам в організаціях. Методи подолання протидії змінам

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с.р.	л		п	лаб.	інд.	с.р.	
Розділ 1. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ												
Тема 1 Концепція організаційної поведінки.	6	2				4	10	2				8
Тема 2-3 Людина в системі організаційної поведінки	10	4	2			4	10					10
Тема 4-5 Управління поведінкою індивіда.	10	4	2			4	12	2				10
Тема 6-7 Мотивація та винагорода.	10	4	2			4	10					10
Разом за розділом 1	36	14	6			16	42	4				38
Розділ 2. УПРАВЛІННЯ ГРУПОВИМИ ПРОЦЕСАМИ												
Тема 8-9 Формування групової поведінки	10	4	2			4	14	2	2			10
Тема 10-11 Управління командою і моделі ефективної командної роботи.	10	4	2			4	10					10
Разом за розділом 2	20	8	4			8	24	2	2			20
Розділ 3. УПРАВЛІННЯ ПОВЕДІНКОЮ НА РІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ												
Тема 12 Управління конфліктами і стресами.	8	2	2			4	8					8
Тема 13-14 Організаційна культура.	10	4	2			4	10	2				8
Тема 15 Управління організаційним розвитком.	8	2	2			4	6					6
Контрольна робота	8	2				6						
Разом за розділом 3	34	10	6			18	24	2				22
Усього годин	90	32	16			42	90	8	2			80

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Концепція організаційної поведінки.		
2	Людина в системі організаційної поведінки	2	
3	Управління поведінкою індивіда.	2	
4	Мотивація та винагорода.	2	
5	Формування групової поведінки	2	2
6	Управління командою і моделі ефективної командної роботи.	2	
7	Управління конфліктами і стресами.	2	
8	Організаційна культура.	2	
9	Управління організаційним розвитком.	2	
	Разом	16	2

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Опрацювання навчального матеріалу (самостійне ознайомлення з допоміжною літературою за списком у робочій програмі дисципліни)	36	80
2	Виконання індивідуальних завдань: – контрольні роботи, передбачена навчальним планом	6	–
	Разом	42	80

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з дисципліни (реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, контрольні роботи, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи, курсові, дипломні роботи тощо) сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

За дисципліною «Організаційна поведінка» передбачені наступні індивідуальні завдання:

- контрольні роботи, передбачені навчальним планом (див. НМКД «Контрольні роботи»).

7. Методи контролю

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Організаційна поведінка»

враховує всі види занять, передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю. Під час вивчення дисципліни «Організаційна поведінка» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

– *поточний контроль* здійснюється на практичних заняттях під час рішення задач, розв'язання практичних завдань та кейсів;

– *проміжний контроль* здійснюється під час усних відповідей студентів.

– *підсумковий контроль* проводиться за допомогою проведення іспиту.

Результати складання екзамену оцінюються за шкалою балів, еквівалентною чотирибальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінка, еквівалентна «відмінно», виставляється, якщо студент виявив всебічно системні та глибокі знання, в повному обсязі твердо засвоїв весь програмний матеріал, вичерпно та послідовно дав відповіді на всі питання екзаменаційного білета, тісно пов'язує теорію з практикою, показує знання літератури, вміння самостійно аналізувати та тлумачити економічні норми та поняття і застосовувати їх при вирішенні завдань, правильно аргументує висновки, вміє самостійно узагальнювати матеріал і логічно його викладати, не допускаючи помилок.

Оцінка, еквівалентна «добре», виставляється, якщо студент твердо знає програмний матеріал, має навички аналізу та тлумачення економічних норм та понять, логічно відповідає на поставлені питання, не допускає суттєвих помилок.

Оцінка, еквівалентна «задовільно», виставляється, якщо студент засвоїв основний матеріал, але не знає окремих деталей, допускає неточні відповіді та формулювання понять, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу, має прогалини в знаннях.

Оцінка, еквівалентна «незадовільно», виставляється, якщо студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не володіє навичками застосування економічних норм, які забезпечували б вирішення професійних завдань.

Підсумкова оцінка виводиться за сумою балів, набраних студентом за роботу протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного і проміжного контролю) та за результатами підсумкового контролю (екзамену), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

8. Схема нарахування балів

для очної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Разом	Іспит	Сума	
Розділ 1				Розділ 2		Розділ 3			Контрольні роботи, передбачені навчальним планом				
T1	T2	T4	T6	T8- T9	T10 -	T12	T13 -14	T15	КР				
	- T3	- T5	- T7							20	60	40	100
	5	5	5	5	5	5	5	5					

Додаткові бали:

- опублікування наукової статті у фаховому виданні – 15 балів;
- підготовка роботи на конкурс студентських наукових робіт – 20 балів.
- участь у заходах кафедри та факультету - 15 балів.

для заочної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Разом	Іспит	Сума	
Розділ 1				Розділ 2		Розділ 3			Контрольні роботи, передбачені навчальним планом				
T1	T2	T4	T6	T8- T9	T10 -	T12	T13 -14	T15	КР				
	- T3	- T5	- T7							30	60	40	100
		5	5	5	5		5	5					

Додаткові бали:

- опублікування наукової статті у фаховому виданні – 15 балів;
- підготовка роботи на конкурс студентських наукових робіт – 20 балів.
- участь у заходах кафедри та факультету – 15 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Новак В. О. Організаційна поведінка : підручник / В. О. Новак, Т. Л. Мостенська, О. В. Ільєнко. – Київ : Кондор, 2013. – 493 с.
2. Організаційна поведінка. Аспекти ефективного підприємництва / [П. Д. Дудкін, О. Б. Мосій, О. М. Владимир та ін.]. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2015. – 252 с.
3. Савельєва В. С. Організаційна поведінка : навчальний посібник / В. С. Савельєва, О. Л. Єськов, В. М. Вакуленко. – Київ : ЦУЛ, 2012. – 237 с.

Допоміжна література

1. Генсон Марк Е. Керування освітою та організаційна поведінка : пер. с англ. / Марк Е. Генсон ; Под общ.рук. Х. Проців. – Львів : Літопис, 2002. – 378 с.
2. Жуковська Л. Е. Теорія організацій: навч. посіб. / Л. Е. Жуковська, Є. Г. Борисевич, Є. М. Стрельчук. – Одеса: ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2011. – 148 с.
3. Організаційна поведінка : навч. посібн. / за наук. ред. А. О. Молчанової. – Івано-Франківськ : «Лілея-НВ». – 2015. – 176 с.
4. Організаційна поведінка : навчальний посібник для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Менеджмент організацій» / Укладач: М. В. Матушкіна, – Старобільськ, 2016. – 200 с.
5. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту / Г. В. Ложкін. – К : Професіонал, 2007. – 407 с.
6. Лютенс Ф. Организационное поведение : пер. с англ. / Ф. Лютенс. – М : ИНФРА-М, 1999. – 692 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.library.edu-ua.net.
3. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.org/>.
4. Книжкова палата України імені Івана Федорова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrbook.net/>.
5. Бібліотеки в мережі Internet [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.zntu.edu.ua/res-libr-el.html>.
6. Державна науково-технічна бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ntbu.ru/>.

7. Центральна наукова бібліотека ХНУ імені В. Н. Каразіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/index.php>.
8. Харківська державна наукова бібліотека імені Короленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com/>.
9. Prometheus – масові безкоштовні онлайн-курси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://prometheus.org.ua/>.
10. Бібліотека Конгресу США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.loc.gov/>.
11. Національна бібліотека Франції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bnf.fr/ – Bibliothèque Nationale или BNF).
12. Британська бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bl.uk/.